

Národní technické muzeum
Archiv Národního technického muzea

Josef a Romuald Božek

(1786 - 1898)

Inventář

NAD č. 45
evidenční pomůcka č. 22

Dolenský Jaroslav
Praha 1935

Poznámky k uspořádání fondu čís. 45.

Písemnou pozůstalost pražského mechanika a vynálezce, Romualda Božka, předalo Archivu pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce ke zpracování a uschování Technické museum českosl. v Praze. Tomu ji daroval v roce 1911 dědic R. Božka, pan JUDr. Jan Krupička, president a dvorní rada finanční prokuratury v Praze. Kromě písemností, výkresů a různých výstřižků ze současných novin obsahovala pozůstalost též hojnost modelů a různých přístrojů, které lze spatřiti v Technickém museu.

Písemnosti po stránce obsahové i vnější byly velmi pečlivě upraveny samotným autorem. Jednotlivé práce seřadil jsem chronologicky jak vznikaly, kromě prvních třech inventárních čísel, která obsahují celý životopis autorův psaný v pozdním věku asi 70ti let. Jmenovaná tři dílka tvoří svým obsahem skutečný úvod do celé pozůstalosti, proto jsem je zařadil v seznamu na první místa.

Romuald Božek popsal všechny události svého života, činy i podniky, vynálezy, spisy, hudební pokusy atd. způsobem opravdu vyčerpávajícím, takže při kritickém pročtení pozůstalosti můžeme si utvořit o R. Božkovi jasný obraz jeho jako člověka i jako technického pracovníka.

Žil v době, kdy veškeré technické podnikání bylo tak trochu zahaleno tajemným hávem, kdy prostý stroj s několika kolečky budil nesmírný obdiv. A tak i v jeho díle vidíme hodně romantického zveličování a nadsázky, kteréžto okolnosti si vysvětlíme pochopením současné doby.

Přes to může být Božkova pozůstalost dobrým pramenem historikovi pátrajícímu po počátcích technické činnosti u nás, a zvláště po době zakladatelské horečky v našich zemích po první polovině devatenáctého století. Již sama svérázná osobnost Božkova je hodně zajímavá. Svého času byl známou pražskou osobností, v novinách býval častěji citován ve spojitosti se svými technickými pracemi a vynálezy, na čemž si velmi zakládal. Bohužel o tom, že by patřil též svým národním uvědoměním k národu, k němuž patřil svým původem, nedá se mnoho říci.

Ing. Jar. Dolenský
V Praze, dne 20. května 1936

I. Inventář

- 1 I. Lebens und Leidensgeschichte des Romuald Božek. 1859, s. d. 1
(Příložená podobizna autorova. - Z obsahu:
Dětství, str. 1 - 11, příčina jména Romuald, příhoda se zvláštním vyléčením mateřského znamení, šilhavost a jeho operace.
Studienjahre, str. 11 - 21, školní vzdělání od obecné školy až po techniku, vzpomínky na učitele a profesory, prof. Gerstner senior, ředitel techniky - Fr. Anton Ritter von Gerstner, Sohn, bývalý podnikatel koňské dráhy Budějovice - Linec, - přednášel mechaniku a hydrauliku a měl pěkný přednes.
Begaung und Leistungen. - str. 21 - 34, - stručný výpočet a popis různých přístrojů, jím vynalezených a zhotovených, - komposice textu i hudby hymny na císaře Ferdinanda.
Das Privatgeschäft, - str. 35 - 45 - Převzetí soukromé mechanické dílny po otci s 200 zl., které mu půjčila matka. Jmenuje stroje a technická zařízení, které sám konstruoval, vyráběl a dodával, - udává jména zákazníků.
Die Zuckerfabrik, - str. 45 - 63. - Zlákaly ho vyhlídky na výnos cukrovarů, založil se společníkem cukrovar v Popovicích, který neměl řípu a dával nepotřebný cukr, proto byl nucen se ztrátou ho zrušit. Později založil s finanční podporou svého strýce Maschy surovarnu na cukr v Novém Bydžově. Na naléhání Maschy, přes to, že surovarna měla pěkný zisk, přistavil ještě rafinerii, ale s neznalostí výroby je cukr nepotřebný. Cukrovar se tím finančně zničil, Mascha obratně přenesla celou ztrátu na Božka, který se tím úplně vyčerpá z hotovosti.
Die Züglhutte, - str. 63 - 65. - Z nouze začal podnikat výrobu cihel, opět v Novém Bydžově, využil tepla cihelny k sušení řepy pro továrnu na cikorku, vynalezl stroj na hotovení cihel.
Zakázka na vodovod pro A. Lanna u Čes. Budějovic, - str. 66 - 69 - . Tím se zlepšily jeho finanční poměry.
Das Chartophon, - str. 69 - 70. - Hudební nástroj mechanický. Kovové jazýčky chvějí se proudem vzduchu v komorách z korku, uložených v papírových trubkách různé délky. Zvuk měl zvláštní barvu.
Die Oberneustädter Wasseleitung, str. 70 - 86. - R. 1845 staví A Lanna vodárnu na Žofíně (Slovanský ostrov) a vodovod pro Nové Město Pražské. V soutěži na strojní zařízení zvítězil R. Božek. Stavitel Lanna ho poslal studovat podobná zařízení na svůj náklad do Německa, Francie a Anglie, - B. Znal též francouzsky a anglicky. Později dostal B. ve vodárně byt a místo vodárenského inspektora.
Im Theater, str. 87 - 116. - Jeho vynálezy elektrických světelných efektů :
a) Der Sonnenaufgang
b) Der Mondaufgang
c) Der Abendstern
d) Der Schwann
- Div. ředitelé Hoffmann a Stöger. Veselá příhoda s umělou labutí.
Im Auslande, - str. 116 - 130. - Úspěchy s divadelními světelnými přístroji v cizině.
Brettsäge in Podhai, - str. 130 - 132.-
Die Delogierung, - str. 133 - 137. - Z řevnivosti vystěhoval Rom. B. jeho bratr Franz ze společného bytu a dílny v technice. R. B. nemohl pak sám vyřizovat zakázky, dělal proto jen plány a práce zadával továrnám..
Inspektor der Wasserwerke, - str. 137 - 145. - Bürgermeister Wanka, dr. Bělský. - Návrhy B. na zlepšení sítě vodovodní. Staví na Žofíně lidové lázně. Jím dodané vodárenské stroje pracovaly bezvadně 50 let.
Wasserleitung in Weiswasser, str. 146 - 148.
Wasserdruck im Baumgartner, - str. 148 - 149.
Die Entführung der Mutter, - str. 149 - 153. - Bratr Franz odvezl matku k sobě, pak nemocná stařena přivezena zpět.
Wasserleitung Belvedere, - str. 153 - 156. -
Mechanische Theater, - str. 156 - 158.
Vortrag im Lotosvereine, r. 1863. - str. 158 - 163. O hudebních aparátech.
Astronomische Rathausuhr, - str. 161 - 170. - Spor o zadání opravy, starosta dr. Bělský a hodinář Heinz contra B. Návrhy B. na rekonstrukci a zlepšení.
Elastische Röhrenverbindung, - str. 170 - 174. - Popis gumové spojky, stroj na děláání spojek zhotoven v továrně Haase ve Vraném.
Wasserleitung in Sichrov, - str. 174 - 178.-
Smichover Wasserleitung, - str. 178 - 195.-
Jungbunzlauer Wasseleitung, str. 195 - 204. -

Wasserleitung in Neustadt a. d. Metta, - str. 204 - 211. -
 Musik, - str. 211 - 214. - Výčet skladeb a hudebních přístrojů jím zhotovených.
 Kronprinz Rudolf Hymne, str. 214 - 223. - Slova hudbu složil B. Přiložen. vl. rukou
 psaný akt předání hymny majoru Spindlerovi s doslovným opakováním všeho, co
 mluveno.
 Die Feuerspritzen, - str. 223 - 226. - 232. - Popisy různých zlepšení a drobných vynálezů
 a spisů, mezi jiným spis: Meine Krankheit.
 Die Farbenfabrik, - str. 232 - 241. - Býv. ředitel barevny v Roztokách, Heitz, založil
 výrobu barev v Praze a přemluvil B., aby se stal společníkem. Heitz udělal po noha
 letech zápolení bankrot a B. při tom ztratil 26 000 zl.
 Romualds Ehestand, - str. 241 - 243. Chvála manželství, úmluva před sňatkem, že pro
 klid nebudou mít děti.
 Nachtrag, - str. 243 - 253. , Přehled jím zhotovených zařízení vodárenských a parních
 pil.
 Als Manuskripte von Romuald Božek verfasste Bücher, - str. 255. - Seznam 34 knih
 Musikstücke mit und ohne Liedertexten, - str. 256. - Asi 50
 Unsere silberne Hochzeit 11. Juni 1859. - Vložka.
 Index.

Dodatky: Beschreibung des Mondaufganges. Techn. Obzor roč. I. 1893, čís. 27 - 28.
 Pojednání o návrhu B na děláni nákolků na vnější straně železničních kol. - O parních
 lodích, napsal R. B. - Hohe Besuche, Besuch des Stadthalters Baron v. Weeber u. d.
 Baron Hennet a jiných u B. Psala patrně podle jména jeho žena. Kurzgefasste Geschichte
 des Romuald Bože. Nedokončeno.)

- 2 a) I. a) Meine Memoiren. Sammlung von interessanten Ereignissen aus meinem Leben
 wahrheitsgetreu zusammengestellt von Romuald Božek in Prag 1886. 1886 1
 (V úvodě praví, že svoje memoiry píše v 72. roce věku, tedy v době, kdy může již klidně
 o životě usuzovat, tón vzpomínek je zatrpklý, prý pro utrpená příkoří. -
 Z obsahu: Mein Bruder und ich, - str. 1 - 11. - Školní vzdělání, záliba v hodinářství a
 jemné mechanice, později ve stavbě strojů, - některé vlastní výrobky z mládí, na př.
 šlapací tříkolka, - viz fotogr. - která hrála též na jevišti stavovského divadla ve hře Flik u.
 Flok k velké radosti obecnostva, - poměr mezi bratry, Franz převzal po otci místo
 mechanika na technice, Romuald soukromý mechanický a strojnický závod. Sňatek Fr. s
 Wilhemine Berka, - není po názoru R. vhodný, zajímavý detail rozmluvy R. s W.
 Berkovou, str. 10.
 Neid und Ruhsucht, - str. 12. - Výroba umělých okončetin, snahy Fr. po proslulosti,
 složil Polku.
 Flötenspielwerke, - str. 13 - 21. - Řevnivost mezi bratry, Fr. snaží se napodobit hrací
 aparáty, později je objednává hotové a prodává jako svoje výrobky.
 Wirkung des uverdienten Lobes, - str. 21 - 24. - Pýcha Fr.-ova, skandál v sezení
 Gewerbeverein.
 Mitglied des freiwilligen Rettungscorps, - str. 24 - 28. - Stal se jím Fr., aby se o něm
 psalo v novinách. Příhoda při požáru na Žofíně (Slovanském ostrově).
 Kapellmeister des bürgerl. Infanterie - Corps, - str. 28 - 30. - Stal se jím pro slávu Fr., ale
 brzo toho zanechal. Složil Ave Maria, R. dovolává se úsudku Dvořákova a Göbelova o
 bezcenost Fr.-ova díla.
 Das Privageschäft, - str. 30 - 37. - Fr. začal proti úmluvě provozovat též soukromý
 obchod v dílně R.-ově, ale byly prý špatné zkušenosti s jeho výrobky, - Fr. přebírá R.-ovi
 zakázky, pak ho vypoví ze společného bytu na technice a z dílny. R. dostal byt od
 stavitele A. Lanny na Žofíně a spravoval za to městskou vodárnu. Fr. dostává
 objednávky, které docházely ze zvyku na techniku, ale starý závod pod jeho vedením
 upadá. R. je v dosti velké finanční tísní pro nešťastnou spekulaci s cukrovarem v Novém
 Bydžově.
 Das Wasserdruckwerk, - str. 37 - 40. - Zakázka pro barona Ahrenthala na Hrubé Skále.
 Ten se obrátil ze zvyku na techniku a Fr. objednávku přijal. Později R. byl vyzván celé
 zařízení opravit a předělat.
 Die Brettsäge, - str. 40 - 43. - Současně s čerpadly objednal si baron Ahrenthal u Fr.
 novou pilu s vodním pohonem, rovněž tu R. celou předělal.
 Das Gutachten, - str. 45 - 46. - Napravuje nesprávný posudek bratra Fr. o výkonnosti
 vodního toku.
 Elastische Röhrenverbindung, - str. 45 - 46. - Popis gumové spojky, stroj na výrobu
 spojek zhotoven v tov. Haase-ově ve Vraném.
 Wasseleitung in Sichrov, - str. 46 - 47. -
 Das Wasserrad, str 47. -

Der elektrische Lichtapparat, - str. 47 - 65. - Osvětlovací přístroj pro stavovské divadlo, objednaný Fr. z Drážďan. Fr. vydával přístroj za svůj výrobek a obstarával jeho řízení při představení. Když se po čase vyskytla v přístroji vada, nemohl ji odstranit. K opravě povolán proti vůli Fr.-ově jeho bratr R., který závadu našel a opravil. Později přidělal R. k přístroji zařízení na znázornění vývodu slunce a vynalezl přístroj na znázornění východu měsíce, který se obecenstvu velmi líbil. Závada v přístroji, kterou R. našel, byla v magnetu regulátoru k samočinnému posunu uhlíků při opalování. V téže době zhotovil mechanickou labuť pro Lohengrina.

Die Thurmuhr, - str. 65 - 69. - Fr. převzal objednávku věžních hodin pro Lvov, ale měl pak mnoho nesnází s častými opravami a zájezdy o Lvova.

Die Kreissegment-Mange, - str. 69 - 77. - Historie s válcem na prádlo, jehož model zhotovil již před lety otec Josef B., a který stál léta v technice. Fr. ho odnesl a vydával za svůj vynález.

Der Augenoperation-Automat, - str. 77 - 87. - Pohyblivý model lidského oka sestrojený pro výcvik studentů medicíny na klinice.

Das Altarbild in der Schosskapelle, - str. 87 - 91. - Osvětlení oltáře lampou s parabolickým reflektorem.

Der Springbrunn im kaiserl. Schlossgarten, - str. 91 - 96. - Zasazení nových dýsen do vodního potrubí zámeckého vodotrysku Fr. Božkem, který si tím dělal velkou reklamu, jako by to byl nějaký vynález.

Chronometr, - str. 96 - 100. - Sestrojen otcem Josefem B. a při dělení pozůstalosti připadl Fr.-ovi. Ten ho pak po čase vydával za svůj výrobek.

Die Beleuchtung der Marienstatue in der Stc. Ignaz-Kirche, - str. 100 - 104. - Fr. chtěl dosáhnouti světelných efektů s olejovou lampou, ale světlo bylo slabé.

Der Bohrer, - str. 105 - 113. - návrh Fr.-ův na stroj k vrtání čtyřhranných děr. Nedošlo k praktickému provedení pro nevhodnost k výrobě. V článku mnoho stížností na Fr.-ovu povahu, jeho přisvojení si cizích myšlenek a touhu po slávě a pozornosti veřejnosti.

Franz als Sohn seiner Mutter und als mein Bruder, - str. 114 - 133. - Příběh se strýcem Maschou, který financoval R.-ovy podniky v Novém Bydžově a uspil svým nátlakem jeho peněžní nezdar. - Usídlení v Novém Bydžově po ztrátě cukrovaru, nový podnik s cihelnou a tov. na cikorku. - Spor o matku s Fr.-em. Fr. vypoví R.-a z bytu v technice i z dílny. R. dostane vlivem stavitele A. Lanny byt i místnosti pro dílny na Žofínském (dnes Slovanském) ostrově v budově městské vodárny, kterou za to spravuje. Později stane se placeným vodárenským inspektorem s naturálním bytem ve vodárně. Tu zanechal úplně bydžovských podniků. Zmínka o dvou velkých požárech pražských mlýnů (Lodeker a Schirling), zasoubení se sl. Rozalí Tichou, - - únos matky Fr.-em, - svatba tím uspíšená, aby nevzniklo pohoršení, - návrat matky, její onemocnění, - požadavky Fr.-ovy ve věcech peněžních, - úmrtí matky, - úvahy R.-ovy o vlastních skutcích a zakončení.

(Prag im Mai 1886)

Připojen nekrolog o bratru Fr.-ovi a o jeho manželce, která zemřela již o 4 léta dříve, před smrtí byla několik roků v ošetřování v ústavě pro duševně choré. Též jediná dcera Fr.-e předešla ve smrti.

13. Juli 1886. Úvaha o poměru mezi bratry a různých příhodách mezi nimi.

Vlastním rukopisem Fr.-ovým psáno: Verzeichniss der zu theilenden Werkzeuge zwischen Franz und Romuald. Rukou R.-ovou připojena poznámka, že cenější objekty si Fr. ponechal.

Dopis Fr.-ovi, pozvánka ke smrtelné posteli matky.

Účty za léčení matky a její pohřeb.

Parte Fr. B. (6.) VI. 1886 a jeho švakra MUDr. Chlumzellera. 27. 7. 1886.

2 b)	I. b) Beilagen zu meinem Memoiren. - Výstřižky z novin (poděkování za zhotovení umělých údů), nákresy a .j.	1886	1
------	---	------	---

3	I. Romuald Božek vlastní životopis a různé přílohy.	1848-1890	1
---	--	-----------	---

Seznam příloh:

1) Herzogtum Altenburg, Orden für Kust u. Wissenschaft; 1873. - Tabatiere. - 1874 nebst Dank für die Hymne. (Původní označení. Výstřižky z novin, v nichž články o vyznamenání.)

2) Dops R. B.-ovi, dík vévody altenburského za hymnu, podpis Hofrath....., Altenburg am 23. September 1875.

3) Návrh na pomník R.-ovi, kreslen vlastní rukou.

4) Koncept pořadu pohřbu R.-ova. Na konec má být 5 otčenášů německy.

5) Koncept parte

6) Krátký výtah ze životopisu R. Božka. (Původní označení, - česky)

Fotografie: Str. 1. Rom. Božek. - Str. 7. R. B. ve své samohybné tříkolce.
 Obsah spisu: Vlastní životopis, seznam vynálezů a jejich stručný popis.
 Na str. 39 : Unglüks - Verhüttung 1848. R. B. zachránil z Vídně prchajícího ministra kn.
 Metternicha a jeho rodinu od obtěžování roztrpčeným lidem v Praze, který očekával již
 v Běchovicích týmž vlakem přijíždějící deputaci z Vídně. Na domluvu R. Božka zastavil
 jeho známý strojvedoucí vlak před Běchovicemi pro předstíranou poruchu stroje.
 Metternich ihned na trati vystoupil a poštou ujel do Drážďan. R. B. popsal podrobně tuto
 příhodu v knížce: Eine Episode aus dem Jahre 1848. -- Na konci připojen seznam R.-
 ových prací literárních a hudebních a seznam vyznamenání: Verzeichniss der von
 Romuald Božek hergestellten, in der Wohnung befindlich. - Musikstücke mit und ohne
 Liedertexten von Romuald Božek 1835 - 1888. - Index. - Podle let seřazené události z
 vlastního života, vynálezy a práce.

- Výstřížek z Bohemie 8./I. 1879 s článkem o R.-ovi (Eine seltsame Uhr)

- List z naučného slovníku s heslem Josef, František a R. Božek. 1890.

- O parních lodích, článek R. B. v technickém časopise.

4	I.	<p>Wie mein Fleis als Techniker anerkannt wurde. (1831.)
Úvodem připojena zmínka o prof. Gerstnerovi ml., který po finančním nezdaru při
stavbě koňské dráhy z Budějovic do Lince, kde prodělal 10.000 zl., suploval za otce
přednášky z mechaniky. V dalším píše o nezávinné nenávisti prof. G. vůči sobě a ač ji
nemohl zmírnit ani nejlepšími výsledky v techn. studiu.
Von Dampfmaschinen. (Psáno na velmi starém papíře, snad přednášky z techniky.)
I. O vlastnostech vody a páry, s vyobrazením různých primitivních pokusů fyzikálních s
vodní parou. Tabulky výsledků pokusů.
II. Geschichte der Dampfmaschinen. Popsány nebo zobrazeny reakční parní strojky,
atmosférické parní stroje, kde pára po expanzi se ochlazuje vstříkem chladné vody, čímž
se způsobí podtlak. - Několik výkresů těchto strojů, detail napájení kotle automaticky
spádem vody a pod. Několik empirických vzorců na výpočet tlaku páry, pohybového
momentu a j. Schema parního vozu silničního.</p>	1831	1
5	I.	<p>Über Eisenbahn und Eisenbahnwagen von R. Božek. (1850.)
V úvodě zmiňuje se o dosavadních pokusech o stavby drah a to tratí Čes. Budějovice -
Linec a Praha - Veleslavín, které podnikal A. Lanna.
V dalším podrobně popisuje železniční kola s nákolky s vnější strany, uvádí důvody
proto, přikládá výkresy, porovnává s dosavadním systémem a t. d. Dopisuje si s
rozhodujícími lidmi v této věci, snaží se vzbudit zájem o svůj nápad, ale marně. Jednak
již stavba drah tak pokročila, že bez velkých nákladů nebylo možno měnit vozy a
kolejivo postavených drah, jednak nebylo důvěry v odůvodněnost změny.
Přílohy: Dopisy o vynálezu s prof. tech. Schmidt-em, prof. tech. Steinerem. - Techn.
Obzor 1893. Odpor při jízdě kolejovými oblouky. Napsal prof. Petrlík. Dovolává se
Božkova vynálezu. - Dto v časopise Journal des österreichischen Lloyds 1842. -
Patentová listina na vynález vnějších nákolků 16. 7. 1842. - Spis: Das Falsche und
gefährliche System der gegenwärtigen Eisenbahnwagen und ihre Verbesserung erläutert
von J. Romuald Božek. Leipzig, 1846. Předmluva Friedr. Georg Wieck. Herausgeber der
deutschen Gewerbe - Zeitung. - Dopis: E. F. Starbuck (Angl.) radí v zastoupení
Stephensonově, jemuž Božek o svém patentu psal, aby uplatňování patentu zanechal, že
z toho bude mít jen škodu. 1./V: 1846. - Řada dopisů od průmyslníků a techniků,
odpovědi na Božkovy dotazy ohledně umístění patentu, vesměs vyhýbavých nebo
zamítavých: H. B. Mayer (adresovány do Paříže a Kolína n/R. kde B. vyjednával. A. le
Goulon, ředitel Friedrich Wilhelms Nordbahn, Cassel 1846. - F. Traum E. Wiederhold
Hamburd. I. D. Kohler & Sohn London 1846. Bavorský vyslanec ve Vídni 1847. H. B.
Mayer žádá za vyrovnání pohledávky za credit na cestovné, výpočet debetu, 1846.
Připojeny chybnou češtinou psané důkazy o výbornosti vynálezu. -</p>	1850	1
6	I.	<p>Die neue Stadtuhr. (1859.)
(Eina Polemik zwischen dem Uhrmacher Sumeneker und mir, nebst nützlichen als
Erfahrungen geschöpften Aufklärungen über die Fehler, welche von den Uhrmachern
begangen werden, - für solche, welche nach Verbesserung des Schlechten streben von R.
Božek, ehemaligen Zögling des Direktors und Profesors Franz Ritter von Gerstner an der
prager Technik, theoretisch un praktisch gelehrter Gross- und Kleinuhrmacher in Prag
1859.</p>	1859	1
7	I.	<p>Über Dampfschiffe, (1860)
deren Vollkommenheiten und Verbesserungen von R. Božek. Dosavadnímu uspořádání
hnacích lopatkových kol vytýká neekonomičnost, protože tvoří vlny a víry. Dalo by se to
podle jeho názoru odstranit sprážením většího počtu kol s větším počtem lopatek po</p>	1860	1

inv. č.	sign.	obsah	datace	k. č.
		stranách lodí. spřažení navrhuje táhly. Přiloženo porovnání výhod nového a nevýhod starého uspořádání.		
8	I.	Feuer-Lösch-Vorrichtungen im deutschen Landes-Theater von R. Božek 1862. Návrh na zlepšení protipožárního zařízení v německém zemském divadle. Přiložen vlastnoruční dopis, kde si stěžuje, že jeho rady jsou shledávány zbytečnými.	1862	1
9 a, b	I.	Sirenophon (1864) Rozpočet nákladů na patentovou ochranu, seznam řemeslných prací při výrobě přístroje. Výstřížky z časopisů o sirenofonu. - Kurzer Inhalts-auszug aus der Correspondenz mit Riedinger 1891 A Riedinger, tov. na stroje, jednání o zahájení výroby sirenofonů, přiložena celá korespondence v originále. (Augsburg 1891) Riedingers Vertrag-Entwurf s Božkovými poznámkami. - Aphorismen und Conzepte betreffs Riedinger und Deutsch.Walter. B. je nespokojen s podmínkami Riedingerovými. - 3 skizy pohonu sirén. - Vortrag über das Sirenophon gehalten in dem naturhistorischen Vereine Lotos 29./IV. 1864 in Prag. - Koncepty podrobných výpočtů sirenofonu, detailní výkresy sirenových kotoučů a některých součástí přístroje.	1864	2
10	I.	Über Brettsägen und deren Verbesserung von R. Božek. 1864. Spisek rozdělen na části: I. Reibung und Geschwindigkeit, jedná o ztrátách v převodech síly, II. Die Wucht, vytýká ráům dosavadních pil velkou váhu a tím pak i velkou setrvačnost. III. Überwältigung der Wucht, navrhuje konstrukci, kde rám pily pomocí kývavých segmentů natahuje proti sobě napnutá pera, která vrací svojí pružností rám do opačné krajní polohy. Přiložen výkres. IV. Vortheile.	1864	2
11	I.	Über Rollmangen von R. Božek 1865 Části: 1. Die gewöhnliche Rollmange. 2. Der Stützpunkt 3. Die Wucht. Jedná o zlepšení válu na prádlo. Model zhotovil jako 12-ti letý student.	1865	2
12	I.	Elastische Thonröhren-Verbindung von R. Božek 1866 Obsah: Beschreibung der Empfindung. Vortheile der Erfindung. Aufsatz über patentierte Thonröhren für die Zeitschrift Neuste Erfindungen, Wien 1866 - Juni. - Spoj navržena z kaučuku, elastická, tlakem tekutiny měla být přitlačována samočinně ke spojovaným místům. Návrh vypracovali společně R. Božek a A. Richter. Přiložen dopis, v němž Richter oznamuje (24. VII. 1867) Božkovi, že dostal na výstavě v Paříži za patent stříbrnou medaili. Pod dopisem poznámka od B.: A. Richter hat die Röhren wiederrechtlich behalten. - Gutachten von dr. Stamm.	1866, 1867	2
13	I.	Gutachten über die unzweckmässigen Versenkungen im deutschen Landestheater von R. Božek 1868. Kritika dosavadního zařízení, které provedl divadelní mechanik Barrot. Božek byl pozván bezpečnostní zkoušce. Přiložen výkres.	1868	2
14	I.	Gutaschten über die Beleuchtung der Bühne. 1868 Kritika nově zavedeného osvětlení jeviště v něm. zemském divadle, vesměs nepříznivá a poukaz na výhody, které mělo osvětlení staré.	1868	2
15	I.	Rekonstruirung der unzweckmässigen Versenkungen verfasst von R. Božek 1868 Plán na rekonstrukci propadliště na jevišti zemského něm. divadla. Přiložen výkres návrhu.	1868	2
16	I.	Anlage einer neu herzugestellengen Wasserleitung mit Dampftrieb für Vorstadt Smichov bei Prag. 19. März 1869 I. Návrh na vodovodní zařízení na Smíchově. Obsahuje účelné rozvržení budov a strojního zařízení, výpočet množství vody, potrubí a různých pomocných zařízení.	1869	2
17	I.	Anlage einer neu herzugestellengen Wasserleitung mit Dampftrieb für Vorstadt Smichov bei Prag. von R. Božek, 1870. Popis strojního zařízení a kalkulace. Přiloženy modré kopie hnacích strojů.	1870	2
18	I.	Über astronomische Uhren. 1870 R. 1864 za primátorství Dr. Bělského přikročeno k opravě astronomických věžních hodin na staroměstské radnici. Po dlouhých jednáních oprava zadána hodináři Heinzovi a Daňkovi, ačkoliv Božek předložil již vypracovaný návrh. V dalším popisuje zařízení hodin a svůj návrh na opravu. Ke konci si stěžuje na postupující čechizaci pražské radnice: Im Jahre 1865 nahm der Čechismus so sehr überhand, dass in allen Kanzleien des Prager-Rathauses bloss čechisch gesprochen und geschrieben wurde. Da Romuald	1870	2

		der böhmischen Schriftsprache nicht mötig war, seine Register und Wochenzettel stets in deutscher Sprache verfasste, wurden ihm mancherlei Unahnnemlichkeiten bereitet, welche später in Feindseligkeiten und sogar in Verfolgungen auserteten, - so dass Romuald nach 11-jährigen erspriesslichter Dienstzeit aud seine Stelle als Inspektor der Wasserwerke resignierte,		
19	I.	Anlage einer neu herzugestellengen wasseleitung mit Dampfbetrieb für die Vorstadt Smichov bei Prag von R. Božek. 1871. Třetí návrh na provedení smíchovské vodárny a vodovodu. Obsahuje popis strojního zařízení, filtrů, vodovodního potrubí, kalkuladi a pod. Přiložen dopis na starostu města Smíchova Dimmera se stručným popisem navrhovaných zlepšení.	1871	2
20	I.	Technische Berechnungen und Constructions-Verbesserungen fü die Maschinen, Dampfkesseln und Wasserleitung für Smichov. 1871. Výpočty výtláčného potrubí, kondensace, citlivosti regulátorů, větrníků, ventilů, komínu a t. d., vše velmi podrobně.	1871	3
21	I.	Der Augenoperations-Automat. 1875 Přístroj znázorňující pohyby lidského oka, sloužící jako vyučovací pomůcka na klinice při studiu mediků v provádění operací na očích. Při návštěvě císaře Františka r. 1883 byla na pražském hradě výstava, které se zúčastnil také Božek se svým očním automatem. Císaři se přístroj velmi líbil, ale kněžna Leontina Metternichová, která byla v císařově průvodu, se pohybujícího se automatu polekala a musela býti pro nevolnost odvedena.	1875	3
22	I.	Gutachten über das von dem Civil Ingeniuer Herrn C. Frischauf entworfene Projekt einer neuen Wasserleitung für die Stadt Budweis verfasst von R. Božek. 1876. Kritika projektu většinou velmi nepříznivá. Přiložen krátký přehled všech výtek, pečlivě seřazený a očíslovaný.	1876	3
23	I.	Ueber Feuerspritzen, nebst einer gerduckten Beschreibung mit Zeichnungen. 1876. Popis patentované hasičské stříkačky. Přiložen patentový diplom a český a německý prospekt, výkresy, fotografie a j.	1876	3
24	I.	Der Funkfänger resp. Ausscheidung der Funken von dem Rauchslotte bei Lokomotiven und Lokomobilen von R. Božek, 1./7. 1880. Popis zařízení u parních kotlů, které obrácením směru kouřových plynů zachycuje jiskry a popel v komíně. Jiný způsob navrhuje snížením rychlosti plynů rozšířením prostoru kouřového. Tím se těžší součástky usadí na dně. Chtěl tím zabrániti požárům podle tratí	1880	3
25	I.	Praktische Henkelformen. 1880 Obširný popis a odůvodnění nových držadel (uch) nádob. Dal si nový tvar těchto uch patentovati a snažil se svůj nápad obchodně využít, avšak přes mnohé pokusy a dopisy na různé keramické a železářské tov. na nádobí neměl žádného úspěchu. Nakonec svůj patent odvolal a požádal berní úřad, aby mu zbytek daně z privilegia byl odepsán. Přílohy: 1.) Žádost za udělení privilegia a licence. 2.) Úřední potvrzení privilegia a dobu 1 roku. Zaplacená taxa 25 zl. a 25% registračního poplatku. 3.) Úřední potvrzení privil.“ 4.) Patentová listina. 5.) Popsání vynálezu. 6.) Výkresy vynálezu. 7.) Dopisy na různé továrny se žádostí o zavedení výroby. 8.) Odpovědi tov. většinou přímo zamítavé, že navržené ucho nevyhovuje vkusu zákazníků a zvláště při zakázkách do ciziny musí se zachovávat tvar, na jaký jsou tam zvyklí. 9.) Úřední listina s prohlášením, že se vzdává privilegia na svůj vynález 1882. 10.) Vyrozumění berním úřadem, že odpisuje zbytek daně z vynálezu. 11.) Součet výloh s vynálezem.	1880, 1882	3
26	I.	Sicherheitsvorhänge für Theatern. 1881. Patentovaná železná divadelní opona se zařízením pro samočinné spouštění v případě nebezpečí požáru. Výrobní licenci prodal Božek továrně L. A. Riedinger v Augsburgu, která je pak dodávala divadlům. Přiloženy výkresy a smlouva mezi R. Božkem a firmou Riedinger.	1881	3
27	I.	Zur Flucht des Publikums aus Theatern. (1882) (mit zwei Bildern aus dem Buch für Alle, einem Grundrisse f r Theater ohne Stiegen und zwei interessanten Briefen.)	1882	3

		B. zde vykládá, že největší nesnáz v divadle v případě nebezpečí jsou schody, proto též obecnost ze strachu před podobným případem, jako byl požár vídeňské opery, vyhýbá se divadlu. Proto navrhuje místo schodů nakloněné roviny bez stupňů o polovičním stoupání co schody. Tím se zmenší nebezpečí při útěku obecnosti při požáru. Příložen: Zvláštní otisk o tomto tématu vydaný vlastním nákladem. - Dopis jednoho zájemce (Schmidt) o jeho nápad. - Obrázky z Buch für Alle s požárem Ringtheatru ve Vídni. - Projekt točitých nakloněných rovin v divadle (výkres). - Dopis prof. Förstra z Vídně, obsahující námitky proti návrhu Božkovu. - 2 dopisy od L. A. Riedingera u Augsburku, který se o jeho návrhu vyslovuje příznivě a slibuje, že se zasadí o to, aby jeho pojednání o této věci bylo uveřejněno v berlínských novinách.		
28 a)	I.	Mondapparate. (1882). Koncepty instrukcí k obsluze těchto aparátů, četné popisy a skizzy. Seznam věcí, které bylo nutno obstarat pro provoz přístrojů před zahájením představení, a. j. Připojeno: Reise-Tagebuch von Prag nach Weimar, Erfurt, Gotta, Eisenach. - 1887. Popis cesty, kterou podnikl na propagaci svého přístroje Mondapparat-u. - Plán divadla v Karlsruhe. - Tagebuch Schwerin vom 13. Dez. 1879 bis 9. Jänner 1880. (Denník a 3 dopisy intendantury.) - Reisebeschreibung von Prag nach Stockholm 1881. Opět obchodní cesta.	1882 1887	3
28	I.	Sonne, Mond, Stern, Schwan etc. von R. Božek 1882: Elektrogalvanický přístroj vytvářející sluneční světlo pro operu Der Prophet.	1882 1887	3
29	I.	1884 Deutsch. Ermittelte Ursachen das in der Stadt Smichov eingetretenen Mangels an Röhrenwasser und Angabe der Mittel, mittelst welchen demselben selbst in der fernen Zukunft abgeholfen werden kann. Verfasst von R. Božek, 1884. Propočítává spotřebu vody na Smíchově, navrhuje výkony nových strojů a rekonstrukci potrubí, udává přibližné náklady a uvádí technické detaily. Požaduje hojnější kropení ulic z pouličních hydrantů. Ke kontrole svého elaborátu vyzývá odborníky prof. Salabu a řed. Tille.	1884	3
30	I.	Kunst - Objekte. (1886). (und verbesserte Einrichtungen nebst Absaugeapparat der Excremente und Sicherheitsvorsichtungen bei scheu gewordenen Pferden.) Popis všech Božkových vynálezů s udáním data, kdy byl vynález učiněn a kolik bylo vynálezci let. Obory: mechanika, domácí nářadí, hrací stroje, hasičské stříkačky, osvětlování, divadla, železnice a t. d.	1886	3
31	I.	Über Zeiger und Zifferblätter. (1893). Dlouhé pojednání o tom, jak psát číslice na hodinových cifernících, aby byly snadno čitelné.	1893	3
32	I.	Über Uhren und Uhrmacher von R. Božek 1894 Pojednání o hodinách, které sestavoval už jeho otec Josef Božek, o pokrocích a zlepšení v tomto oboru zásluhou B., nepřátelství hodinářských organizací, nepřejících pokroku. Popisuje hodiny astronomické, věžní, připojuje úvahu o učních, že prý se málo snaží o zdokonalení. Uvádí několik jmen pražských hodinářů: Summeneker, Suchý, Heinz, Stiebral, Krečmar. - Spory R. Božka s ostatními konkurenty. - Opravy pražských věžních hodin. - Výstřížek z časopisu Bohemia z 8. I: 1879 s pojednáním o Božkových hodinářských vynálezech. - Popis různých exotických pohonů hodin.	1894	4
33	I.	Über Mercurian-Pendel. (1893). Hodinové kyvadlo opatřené na dolním konci zařízením, které vyrovnává samočinně prodloužení event. zkrácení kyvadla vlivem teploty a tím umožňuje zachovat stejnou dobu kyvu. Jeho kyvadlo mělo na konci ocelové trubky naplněné rtutí.	1893	4
34	I.	Über Drathseilbahnen von R. Božek, Prag 1894 Poznámky k projektu lanové dráhy s pohonem vodní zátěží na Petřín. Navrhuje bezpečnostní závěs vozíku jako je u těžných klecí, kde při přetržení lana zaklesnou se dvě ostrá železa působením per do vedení.	1894	4
35	I.	Beilagen (Nálepky firmy R. Božek, Fein Mandel-Cafée, Neu Bydžov. - Výstřížky z novin se zprávami o R. Božkovi, jmenovitě o jeho oslavné hymně na kor. prince Rudolfa. - Wasseuhr - 1879. - Vysvědčení od Prager Eisenindustrie Gesellschaft, že nedostal od ní provisi při dodávkách pro smíchovský vodovod.)	s. d.	4
36	I.	Skizzen 1871. (Výstřížek z Intelligenzblatt 12. I. 1883, s veřejným uznáním dovednosti firmy Jos. Božek a synové od tov. F. X. Brosche. - Meine Erfindung: jedná o pohonu lodí více kolesy za sebou. - Náčrt kočáru. - Kresby květin a ovoce. - Wagenhemmschuh: 1834	1871	4

		náčrt vozové zarážky. - Náčrt židle pro nemocné 1828. - Saně 1824. - Výkres z dětských let, 11 roků. - 2 náčrt detailu hodin, 1831. - Nápo vědní budka. - Pérovaný kočár. - Entwurf eines transport. Orchestrions, 1834. - Výkres vodního čerpadla. - Henkelformen, náčrt. - Meine Hemmungen 1864. - Vebesserte DenisonscheHemmung für Pendeluhren. - Výkresy zasouvacích spojek hřídelových. - Verbesserte Dezimalwage 1833. - Kanal-Deckung. - Zvláštní otisky: Sicherheits-Vorhänge aus Drathgeflecht in Theatern. - Zur Flucht des Publicums aus Theatern. - Beschreibung der k. k. priv. Feuerspritze. - O parních lodích.		
37	I.	Fragmente aus dem Leben des Josef Božek, gesammelt und verfasst von Romuald Božek, 1890 24 stran a vložka o 3 stranách. 18 příloh z nichž nejvýznamnější: Vaterländische Blätter, 21. 7. 1814, s článkem: Verdienter mechanischer Künstler Josef Božek in Prag. - Výstřížek z Bohemia X. 1879 (kapesní hodinky, které se samočinně natahují při chůzi člověka). - Výstřížek z Bohemia, 22. VII. 1879 (Prof. Friedrich Steiner: Der erste Dampfwagen und das erste Dampfboot in Prag). - Fotografický snímek pozvání (Nachricht) Josefa Božka ze 14. VIII. 1815 na produkci s parovozem. Na snímku připsána poznámka, že velký plakát se nezachoval, protože J. Božek všechny památky na své neštěstí zničil. - Fotografický snímek pozvání J. Božka na produkci v Královské oboře 1. VI. 1817. Na snímku připsána poznámka, že originál této pozvánky našel Romuald jako podložku kteréhosi obrazu.	1890	4
38	I.	Rosalie Božek: Wichtigste Tage meines Lebens (1853 - 1859). 1 sešit o 40 str.: seznámení a sňatek Rosalie Tiché s Romualdem B. Přílohy: 1 fotografie Rosalie Božkové, 1 úmrtní oznámení Rosalie Božkové, 2 výstřížky o úmrtí Rosalie B.	s. d.	4
39	I.	Blahopřání Romualda Božka otci a matce. (školní cvičení, německy a latinsky, koncepty, 13 ks)	s. d.	4
	II.	Přílohy k fondu Romuald Božek		
1	II.	Plán vodního kola pro vodárnu v Král. Oboře. Využil zde spádu t. zv. Rudolfovy štol, která přivádí vltavskou vodu od jezu pod Letnou do Kr. Obory. Pomocí stavidel zadržoval vodu ve štole, takže i při nízkém vodním stavu zadržovaná voda za malého otevření stavidel dodávala kolu aspoň malý výkon. Popis na str. 148. inv. č. 1. hlav. seznamu.	1860	desky 3
2	II.	Meine astronomische Uhr. 1. Projekt. Předběžné výkresy a náčrtky hodinového stroje a ciferníku	s. d.	desky 1
3	II.	Prager Astron. Rathaus-Uhr. Sbírka náčrtků, detailních výkresů hodinového stroje a astronomických ciferníků, novinářských zpráv a polemik ohledně seřízení a oprav radničních astronomických hodin. (Fotografie orloje na staroměstské radnici, - Detailní výkres strojního zařízení orloje. - Výkres ciferníku zemského oběhu, Falsche Erdballstellung ausgeführt vom Uhrmacher u. Comitemitglied Ludvik Heinz, - Výkres ciferníku s oběhy slunce, země, měsíce a hvězd, - Aufnahme des Jahreskalender u. der Verbindung mit dem böhm. Stundenring. - Výkres strojního zařízení. - Výkres strojního zařízení ciferníku. - Polemik nach meinem Austritte von der beendigten Rekonstruirung, výstřížky z různých současných novin. - Skizzy. - Aufnahme des Jahreskalenders. - Výkres převodových soukolí)	s. d.	desky 2
4	II.	Künstl. Wagen. Projekt pérovaného kočáru	s. d.	desky 3
5	II.	Grosse Dampf Maschine. (1831). Kresleno patrně za studií na technice. Stroj má převod síly planetovým soukolím, které se krátký čas s neúspěchem užívalo místo převodu klikou.	1831	3
6	II.	Kleine Dampfmaschine. Neukončený výkres malého laboratorního parního strojku	s. d.	desky 3
7	II.	Hemung der Halbsekunden Uhr.	s. d.	desky 4
8	II.	Plan de Gegend von Wyschegrad bey Prag. Comm: J. Havla 1. 8. 1830; Andreas Niederhofer (sb. fotografií - č. negativu 21.540)	s. d.	desky 4
9	II.	Elektrisches Licht im Luftleeren Raume. (Von R. Božek 1856.) Elektrický přerušovač přerušuje světelný oblouk ve vzduchoprázdném prostoru	1856	desky 5
10	II.	Anerkennungen in den Zeitungen. Výstřížky ze současných časopisů, ve kterých byly zmínky nebo články o R.Božkovi	s. d.	desky 5

inv. č.	sign.	obsah	datace	k. č.
		nebo jeho pracích.		
11	II.	Seznam příloh. (Vysvědčení, veřejná uznání, výstřižky z novin a pod. Číslováno 1 až 245. Sestavil R. Božek.)	s. d.	4
12	II.	Opisy uznání od soukromníků a firem za dobře provedené práce.	s. d.	4
13	II.	Výstřižky z cizozemských novin se články o úspěších Božkových aparatur pro divadelní efekty.	s. d.	4
14	II.	Reversy divadelních zpráv, že zachovají tajemství o konstrukcích Božových divadelních aparatur.	s. d.	4
15	II.	Divadelní oznámení různých divadel v německých městech, v nichž ohlášeno užití Božkových divadelních aparatur.	s. d.	4
16	II.	Kurzer Inhalts-Auszug der Theater-Recensionen un Gutachtens. (Podle dat seřazený seznam recenzí a opisů článků, kde byla pochvalná zmínka nebo pojednání o Božkových divadelních aparaturách.)	s. d.	4
17	II.	Kronprinz-Rudolf Hymne. Složil text i hudbu R. Božek. Výstřižky ze současných novin.	s. d.	4
18	II.	Osobní doklady R. Božka. (Křestní a očkovací list, Vysvědčení zachovalosti, Osvědčení odvodní komise, měšťanské právo pražské, doklad o placení daní z továrny na cikorii v Nov. Bydžově.)	s. d.	4
19	II.	Školní vysvědčení a vysvědčení z vys. školy R. Božka (z let 1824 - 1832.)	s. d.	4
20	II.	Cestovní pasy R. Božka. Z let 1845 a z r. 1879.	s. d.	4
21	II.	Gustav Heitz. (Dluží R. Božkovi. Seznam dlužných částek a splátek.)	s. d.	4
22	II.	Účty a různé osobní doklady R Božka a jeho manželky Rosalie roz. Tiché	s. d.	4
23	II.	Soupis výdajů, které měl R. Božek se svojí matkou	s. d.	4
24	II.	Pomník na hrob matky R. Božka. (Pí. Josefa Božková. Návrh, různé účty a oznámení v novinách.)	s. d.	4
25	II.	Výstřižky z časopisů z let 1853 až 1886. (s. články o R. Božkovi. Číslováno autorem 1 až 270.)	1853-1886	5

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012-2013.

datum provedení GI: 27.10. 2014

výčet ověřených a nově zjištěných evidenčních jednotek:

-úřední knihy a rukopisy – rukopisy: 20 (1831 - 1886) – inv. č. I/1-19

-kartony: 3 (1871 - 1894)

-mapy, plány ...: technické výkresy: 10 (1831 - 1960) – inv. č. II/1-4, II/6-10

-celkový počet (dílčích) evidenčních jednotek: 33

ověřená metráž archiválií: 0,32 bm

Nedohledané archiválie při GI 2012-2013.

27.10. 2014

5 II. Grosse Dampf-Maschine. (1831).
Kresleno patrně za studií na technice. Stroj má převod síly planetovým soukolím, které se krátký čas s neúspěchem užívalo místo převodu klikou. 1831 5